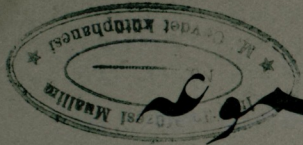

۲ اگستوس ۱۹۲۳

صافی ۸۱

دردنچی جلد

یکی نموده

الکفری و اردی، شیدی بودفد . فقط بو ،
حربه بر ممدردن اولان آسی مجلس ایچون بر مسمولیت
دکدار .. فقط شیدیدی مجلس ایچون ... آه
شیدیدی یکی مجلس ، بمعوت اولانلره مرحدن
باشقه نه دوولایلیر :

تاریخ

تودکار آناتولیده فصل برلشدی

- ۱ -

ایران و بغدادده حکم - ورمکه باشلایان تودکار
میلادک ۱۷۶۱ و هجرتک ۶۶۴ سنه سنیدن
باشلیورق ملازکرددن ایشدارله فرات منبیه
دوغری واردان مله سیونت و بوسفور ساحلرینه
قادر دایلدیر .

پوتون بو اوزون چرخه اون سنه ایچنده
اولدی . ۱۰۸۱ تاربخده قریز بولیس [اسکدار] دن
سیریک [پاندرمه] ه قادر برلشدیلر و ازنی مرکز
اتخا ایشدیلر . اسکدار ذاتا اسکیدن بری آسیا
اقوامنک کچید بریدی . ۱۰۹۹ ده یچنکلر
بورای بوزرک کچشدرلی . سلجوق حاکملرینه
منسوب اولان بوتورک قافله سی یزانسک یاخنتی ،
تروث و سامانیلرک یاقین براقراضه تهیدایدیلوردی
و مورخلر مترقدرک : یزانسک بوتون قیمة ملکته

بونلر حاکمدیلر . کوچک آسیا بولره جزیه ودر ،
سورولری بیلردی . و بولر راست کله ایلرله مش ،
چاپوچی مقردری دهل ، بویوک و امتدادلی بر
ایمپراطورلک طبعی حدودلی کناننده بکلین
فره و قاردی . آرتیق ۱۰۸۱ سنه سنه یزانسک
ایمپراطور آکسی فومیلوس کفری آنا مدهور
اثرنده یازانک سلطنتی ایشلرندن بحث ایدرن
« بونون شرنک حاکمی سایانک ازیقده اوطوردینی »
سولر ، فوجیه سیکیفور بریه زده کندی اثرنده
۱۰۸۱-۱۰۷۸ سنه لری آتلا تیرکن « تورک
رؤسانی ، قتلشک اولغری ، ازیقده اوطو-
ریدورلرک دیر . بونک کی فیلازمتک اولغری
آنطاکیه یی تودکار تسلیم ائتمک ایچون « مرکز
حکومتده اوطوران « سایانی بولقی اوزره
ازیقده کادی . بوماده مقنده وکرله تودکارک
اسکداری اثرنده بولندردلرینه دائر ییزانس
مؤرخلرند و یقینر نهایتسردر .

ایشته بواون سنه سورمن مجادله ده سلجوق
تورکری ییزانس مقاومتی بیاندیرمردک نایق
توکه شلردر . ایران سلجوق دولتک مؤسسی
اولان مغزل بکک عجه زاده سی سلمان ، آب
آرسلان اولغری ملکشاه طرفندن دیار روم والیی

اولارق بو حوالیه صاحب اونجه آناتولیده کی
قوتحاتی ترقی ایشدرمش ، کندینی استخلاف
ایدن اوغلی داود قونییه [افریقا] یی یاخنت
یایهرق استقلانی اعلان ایشدرد . ایشته سلجوق
تودکارینک آناتولیه برلشهرلری تأمین ایدن
بو اوان سنه ک مجادله تورک تاریخک بویوک
و قلمزندن بریدر .

تودکار ، کوچک آسیا یی اسکیدن طانیوردی .
هجرتک ایلک عصرلنده اشغال اولان ارمنستانک
عرب والیرلندن حسن بن قتیبه تک عسکرینک قسم اعظمی
تودکار تشکیل ایدیلوردی [میلادی ۷۶۰]
ییزانس سرائی ، طبق بغداد خلیفه کی رکی آتاقلی
تورک عسکرینه مالکدی . ایمپراطور برک اولمشدی .
حوالیسنه اسکان ایشدیی کی ، فرغانه لی بروتورک
قوماندانی ییزانس اردوسنده موجود . اوچنچی
میخال زمانده فرغانه تودکارلرندن برعسکری قطعه
موجود اولدینی مؤرخلر سیاحلرجه مضبوطدر .
نهایت ۱۰۲۱ [۴۲۲] سنه سنه سلجوقلرک
ارمنستانه واقع اولان بر اسقیلارله ایمپراطور
واسیلک کرجهستان ییچلرینه اولان سفری ییزانس
حکومتک شرق حدودلری واسع صورنده
کنیشله ندی . تودکار واسبورغانی - گوان
کولیه رومییه آراسی - اسقیلا ایشدیلر . زمانه
مؤرخلری « قارقال کی سرعنی آتلا اوزرده
طاش کی سرت آتاق قایلیری کیمش ، یایلری
کریش ، اوغلری سیورلندش » اولان بوتورک
تورکستاندن چیققدلری کورونجه « بویوکلرک
اوفرلندن ناصیل قایتیه جققرلی » ارمیلر شاشیدلری
قیدایدربض ارمی مؤرخلری خاق طرفندن تودکارک
ایلیک دنمه کورولش اولدیلری ادعا ایدیلورسه ده
بو ادعا یاکلشدر . بدیچی میلاد عصرندن بری
آشنانققرلی واردر ۷۶۰ [۴۳] سنه سنه
ارمنستان والیی حسن بن قتیبه اداره سنه ندی
تودکارلرک مملکتی اداره ایدیلوردی . بوتاربخندن
اعتبار بوتون ارمنی اختلالاری تورک والیرل
و عسکرلری طرفندن تشکیل ایلدک باشلاندی .
واسبورغان حکمداری بو اسقیلا قارنیشنده
شاشیدری . حکومتی ، ذاتا ۱۰۰۰ تاریخندن
بری رسا حایه سنه بولندینی ، ایمپراطور واسیله
ترک ایشدی . واسیلده اونی قالدوکیا والیی
یایهرق سیواس و حوالیسندن بواق شهری مقابله
اویا ووردی . بو حرکت ییزانسه واسبورغان
ایلیه نچوان حوالیسنه دوغرو آراسک صول
ساحلی اولان بوتون زابگیر وادسی قازاندیردی .
آذربایجان امتدادنجه اولان شرق حدودلی بک
معلوم دکدار . یالکیز ارمیه کولنه بک تین اولان
بو طاقم شیرلرک ییزانس اداره سنه کچدکاری
و واسیلک « هر برانسک بیت و خراجه قبول ایشدیی
معلومدر .

پن جموعه

بوزمانلرده آبازا و لرچی رؤسانک اختلالاری
ایکینچی واسیلی بو حوالیه سوق ایشدی ۱۰۱۸
تاریخنده کرچی حکمداری ، اوان پدی سنه اول
واسیلک عجه سنندن توارث ایشدیی برلری
یونانیلردن استرداد ایشدی . بونک اوسقنه
۱۰۲۱ ده ایمپراطور کرجهستان تأدیباتیدی .
۲۰۰ بیکدن فضله انسانی چیکنده ، کچدی .
برسنه صورکا ایکینچی سفندن کرچی حکمدارندن
عجه سنک بوتون ترک ایشدیی برلری « اضرودمن
اردهان و قولایه ، قنلیس [حوالیسنه] قدرکری
آلدی . بونک اوسقنه ییزانس بو حوالیه « یایهرق »
ولایتی تشکیل ایدرک مدافعه حاله قویدی .
بویاسدی ولایتک عاقبتیه تمایله فارس حوالیسنده
بوان « آتلا » حکومتده داوغراد ، بو حکومتک ریشی
یانی سیمپا کرچی آبازمهرله برک اولمشدی .
تودکارکده یاقینلشدینی کورونجه حکومتی واسیله
ترک ایشدی و کندینی اولونجهیه قادر آتی
و ارمنستان والیی اولورق قالدی . ۱۰۳۱ ده
رومن آکرکوسک بککلرندن برخی آلدرق موقعی
صاعغه ملاشیدردی ۱۰۱۱ ده اولدیی زمان
ییزانس توارث ایشدیی بری آرامادی . فقط
ایلی سنه سکره تودکارک استیلاسی تهیدیکار برشکل
آنجبه ایمپراطور قسطنطین مونوماقی ابهر یانی
کندی مدافعه سنه یازانق ایچون استیلایه قایتیشدی .
اوج مشکل سفر اجرا ایشدی .

نهایت ارمنی حکمدارلری اشغال ایدن خلیج
والی عنوان و استانیلده برسرای ، و قیصری ایله
حوالیسنک بر مقدار اراضیه حکومتی دیکشیدردی .
چونک کرک تیمه سنک علینه حرکت براقامشدی .
تودکارک تحقیق کندیسندمه تابوتوان براقامشدی .
آتی حکومتک التحالیه ییزانسک شرق
حدودلری بوسک داغلر محافظه سنده اولورق
واسبورغانلر برلشیوردی . بویله لکه قارصندن
وان کولنه قادر طبعی برحدود دیواری وادری .
وان اطرافنده ارجیش ، ملاذکرک ، اختلاطکی
شهرلرک تمکی بونی تمایلیوردی .

بویله اولغه برابر ییزانس تمایله ارمنستانه
حاکم کدیدی . چونکی ارمنی برنسلری ذاتا
ملککلرند قوتو صاجی کدکلیک کچلرندن برشی
ترک ایشدیلر . اطاعتلرک ، قوفا و کوروانی ،
عدم اقتدار حکمدارلری بیله تودکار اوکنده
دوردورامامشدی . ییزانس حکومتی ناصل قارشی
قویایقدی .

ییزانس ارمنستانی درحال تودکار طرفندن
زورلاعه باشلادی . ۱۰۴۷ دن ۱۰۴۹ ده قادر
عجمستان داغلرندن طرزوزن طاعلرینه قادر اوانلرک
دائمی جوملرته مروض قالدی . ییزانس عسکری
۱۰۴۷ ده اوروپایه جلب ایدلش قسطنطین
مونوماقه قارشی عصبان ایدن لئون تورنکیوس
قارشی قولایلیوردی . واسبورغان والیی بولغار
آزون ، ایبردی والیی روم قاقاقون ، مزوبوتامیا

اولوق استعمال ايديايي ، شومەزىلرلى توران
عالمه سده اذخال ايدهك قدر برعامل اوله بيليرى؟
شيمديك بو سوئالى صورمقه اكثفا ايدرز .

ياشا — بوغه بايلجه اولوب ايلك زئىي
يعنى والى، متصرف معنا سنده . در. حكددار خاموراني
(۱) قانونده بوگه ، باسا = Patan سورتنده
برقاج دهنمه كورد . عهد عتيقك عزرا كتابناك
عجم ايشلرندن باحت افسانده ، عين كه عين
صورته ذكر ايدلشدر .

ياشا كه سنى نصوت نقطه نظرندن تدقيق ايدهم :
باسا ايله ياشا كه ليريك آرمه لدمكى فرق (ح) ايله
(ش) صدارلنى حصوله نيزه ن اشارتلىر يعنى
حرملرز . اسى ايرانيلىك آخا ايله نك اسى ماس
= Mas در . مؤخر ايرانيلىر (آي) ماه =
Mah ديمشدر . (ماس) كه سنى مرور زمان
ايله (ماه) اولمشدر . عين اصولوك عكسيله (ياح)
كه سنى (باسا) اولور . (س) ايله (ش)
حرقلرلى عخرجلرى بر اولديندن (س) برنه (ش)
وضع اولديغندن (باسا) كه سنى (ياشا) اولور .
اليوم يله عراجده (ياشا) ، باحا طرزنده
يازيور و اوصورته تلفظ اونور .

ياشا كه سنى بزه نهوقت ، نه طريق و نه صورته
يكمشدر ؟ شيمديك بو سوئالى صورمقه اكثفا ايدرز ؟

بك — بوگه ، ميلاددن بش عصر اول
يازيلوب قسما عجم ايشلرله اشتغال ايدن عهد
عتيقلك «دانيال» كتابنده ، براسم مركه قاريشمش
اولدينى حاله كوريلور . براسم مركه باياغ = Patbag
دركه اسى بجمجه سى باياغا = Patibage در .
عهد عتيقده بعض اجني اسلمك املاسى ، ساهى
طريقه عطفورده . «ياياغ» كه سنىك املاسك
براسم مركه اولديغنه دائر ايرجمه قريدموجوددر .
(يات) ، (يك) ، (لقه) ، (ياياغ) ، تعيين
آلان ديمكدر . بعض يرلده (ياياغ) ، ك
برمعاسى (جامع) ، (اصناف) ، (جهت)
زئىي ديمكدر . براسم مركه ، باغ = bag
كه سنىك زئىس معنائى افاده ايتديكى كوريلور .
بز ، يك و لقه معنائى افاده و (يات) ايله
تشكيل ايدن ياياغ اسم مركينده ، برنوع تيار
وزعامت بى «كورك ايسيتوز» .

«ياغ» كه سنى نصوت نقطه نظرندن تدقيق
ايدهم : (غ) (ك) حرقلرلى عخرجلرى بر اولد .
يغندن (خ) برنه (ك) وضع اونور ايسه
(ياغ) كه سنى (يك) اولور . «دانيال» كتابندن
اقتباس ايتديكمز (ياغ) كه سنده اساساً (الف)
اولديغندن كه باغ بك اولور .

اوزره يالاندقلىرى كى ايدىن حواليسى باصقيندن
دونه نرده طور سولرده كلضايامه اوغرامشدرى .
ايشته بوتاريغحه قادار آسانيك بر اوچندن كيروب
اوبرندن جيغمقه مألوف اولان تورك سلجوقلرلىك
بوتدن صوركا ييرانلىريك ناصل داهام فضله
اوغرامشوب اولريك مقاومتلىرلى بيراند يرازى
روم سلجوق دولتى قوردقلىرى كوره كيجز .
...

لسانيات

پادشاه ، پاشا ، بك ، افتدى ، آغا كه ليريك منشألى

سروحه سنى تشكيل ايدن كه لك منشألى
بوامه چاليشه جيز شويلاه :

پادشاه — بوگه سوميرى ، صحيح برتلفظ ايله
شومەزىر . شومەر مملكتى ، اسكى كه سنده يعنى
بابل دولتك جنوبده كاڭ اولوب ، كشفيات و معطيات
اخيره ساه سنده ، قرونو لؤيسى ميلاددن اوتوزاين
عصر اول برزمانه قدر تاريخاً تثبيت ايدلشدر .
شومەزىر ده برشهرلك ميريه ، حاكك ، پاشى
= Patessi دينور . اوزمان شهر حكددارلى
اصولى جارى ايدى . مرور زمان ايله ، عنوان
بيوك بر حكداده تابع نيم مستقل بر حكداده
ورلشدر . بعض اسكى آتور حكددارلى ،
كندليرنه «آتورالهنك پاشى» عنوانى و برمشدر .
بوراد پاشى «ويك» معنا سنده ، زيرا حقيق
قرال ، آتور الهى ايدى . آتور حكددارلارندن
بعضيلرى كندليرنه طوغريدن طوغريه آتور
پاشى يعنى حكدازى عنوان و برمشدر .
پاشى سنىك آقاده يعنى بايلجه و آتور بجمجه
ايشاقو = Ischakou دركه عرجمه معادلى «شيخ»
ديمكدر .

پاشى كه سنى نصوت نقطه نظرندن تدقيق
ايدهم : (ت) ، (د) ، (س) ، (ش) حرقلرلىك
عخرجلرى بر اولديغندن (ت) ، (س) برنه (د) ،
(ش) وضع اونور ايسه پادشى = Padeschi
وزمان ايله پادشاه = Padischah اولشدر .
قوالايدىغز پادشاه عنوانك منشألى عجا
بوپاشى كه سيميدر ؟ اكر بوگه ايسه ، نهوقت ،
نه طريق و نه صورته بزه يكمشدر ؟ بو ايك سوئالى
ايراد ايشد يكمزده ، هنوز تماميله حل ايدلمش
اولان غايت مهم بر مسئله قارشينده بوئيدور .
بو مسئله ده ، شومەزىرلىك عالمه منسوبيتدر .
علم ، شومەزىرلىك غيراسى بروم اولدينى ايت
ايتشدر . بعض عالمه ، شومەزىرلى تورانى فرض
ايدور . پاشى كه سنىك توركار طرفندن عنوان

دوقه سى ارمى غرمه غوار و بايره رلياريت وار قوتلرله
مفتقاً توركارلار قارشى مدافعه قوبوليلر . امير
آرسلانه قارشى ايلك بر موقتيدن صوركا همى
ابراهيم ايتال طرفندن مغلوب وليياريت اسير
ايدلى . و سلاجوقلر ارمنلىك غاربن عىرك
ارزن الروم ديدكلرى ازشرومده و غروبورودلر .
بوآندن اعتيباراً توركار برلظه ازمستانه
آقين ايتكندن كرى قالمادلر .

طغورلك بى شرق و جنوب عصيانلرله مشغول
وبنداده اوغراشيركن او طغورلك راز صولوق
آلدى . فقط سلطانين مومنائى آتور ياد يكمك لره
قوالاين اوزره ۱۰۵۱-۱۰۵۱ سنه لنده يكمك
اردوستك بووك برقىنى شرق مدودند آلدى .
توركار قطعاتى حر كانه تكرار باشلادى . ۱۰۵۲
قارص و حواليسى ، ۱۰۵۳ و ۱۰۵۴ سنه لنده
وان كولى ساحلارى باصقيته اوغراى و اورالده
۳۰۰۰ كيشيك قوت بر اقدلر . بووضع فرات
كريلرنده قوماندان بونان كه قومه نوس ، برلى
ويا حرتلى بايايى ، بوتون آسيا عسكرى قوتلرلى
طوبلايوب ايساقى قومينوسى تختة اجلاس ايجون
۱۰۵۷ ده استانبول اوسته يوردمه سته مانع
اولمادى . آرتق بغداد صاحب اولان طغورل
بك بوندن استفاده ايتدى ، عسكرى سوريه
سوق ايتدى . ۱۰۵۷ تفرير اولنده ملاطيه
Melitene يما ايدلى . اوتتى سلطانين دوقاس
(۱۰۵۹-۱۰۶۷) زمانده توركار فرات
اوزرنده وسوريده حر كاتلرلى تعقيب ايتدلىر .
۱۰۵۹ ده سيواس ، ۱۰۶۴ ده آنى توركارك
زيلايه اوغراى . ۱۰۶۵ دن اعتباراً هرسته
اورفه ، انطاكيه ، ۱۰۶۶-۱۰۶۷ فيشند
ايسه آماتوس و حواليسى زيارت ايدلى . ۱۰۶۷ ده
قىصرى باصقيته اوغراى . عبنى سنده وروم ديوجن
بيرانس حكدارى اولدى . بوتون سقزلىنه
و بوتون عسكرى مهارته رما نجه لارلرندن
فيلارتك ملاطيه ده ، نده مانول قومينوسك
سيوانده بوؤلالرله ، نده ۱۰۶۸ ده نيكسار
و عموريه [۱] نك ، ۱۰۶۹ ده ايقونيم [قونيه] لك
تخرينه مانع اولايلىك

اورفه Edesse ، ۱۰۶۵ ، ۱۰۶۷ ، ۱۰۶۸
۱۰۷۱ ده اولان محاصره له مقاومت ايتدى .
مقتل كوچوك آسياده بوتون بوأت اويتامار اوله
انطاعلر بر اقدى كه ابوالفرج بيله توركارلى
«استانبول سوزلرلى بيقيان دكزه» قادار
كوتوردى .

معافيه بوتون بونردن صوركا توركار غنائم
واسيرلرلى محافظه ايتك و فواتيك ايجون يرلرله
چكيدلر . چونكه ابوالفرجه كوره ملاطيه
ياغا ايدنلر ساسون طاغرنده هيچ برى قورنولماق

[۱] خاموراني پادشاه تقريباً بىرى ايكى عصر اول
ياشامش و ملكشده ادرامسى ايجون ۲۸۲ مادهك بر قاتون
وضع ايشدركه اسنه اضافه تسيه اولنيور . خاموراني
قانونى ، يقينده كسب حالنده طبع ايدمكز .

[۱] عموريه Amorium آتفه ولاشند ، سفر
بعضار جهنده . سقاريا كنارنده ، شيمعى موجود اوليان
بر شهردر .